

REFLECTAREA PROCESELOR ETNO-CULTURALE DIN SEC. II-XIV DIN SPAȚIUL PRUTO-NISTREAN ÎN CERCETĂRILE ETNO-FOLCLORICE SOVIETICE

Sergiu Matveev

Studiile etno-folclorice privind spațiul pruto-nistrean în contextul moștenirii din sec. II-XIV, de până la cel de-al Doilea Război Mondial, erau privite de cercetătorii sovietici prin aceeași prismă ca și cele arheologice, și anume că statul român, în componența căruia s-a aflat Basarabia în perioada interbelică, nu era interesat de găsirea adevărului despre originea moldovenilor și promovarea concepției „falsă” despre originea comună a moldovenilor și românilor de la coloniștii romani din Dacia (Салманович, Зеленчук 1954, 137-143). Deoarece perioada intensă de studii etnografice pe teren asupra popoarelor URSS se considera că a avut loc în anii '20-'30 ai secolului XX spațiul pruto-nistrean rămânea o pata albă în istoriografia sovietică. Activitatea etnografilor români în perioada interbelică era caracterizată ca fiind nesemnificativă, se afirma că nu s-a făcut nimic pentru studierea etnografică a moldovenilor între 1918-1940. Din aceste considerente, ca material etnografic, care necesită o analiză critică minuțioasă, au fost acceptate lucrările autorilor ruși din secolul XIX despre Basarabia (Гросул, Мохов 1958).

Unul din primele studii etnografice din perioada sovietică a fost dedicat studierii locuinței la moldoveni (Салманович 1947, 209-233). Autorul caracteriza principalele tipuri de locuințe, comparându-le și găsind similitudini în mediul rus, ucrainean, bielorus, bulgar, iar în spațiul neslav – la cerchezi, bașkiri și tadjicii montani. Analogiile în sistemul de construcție a spațiului locativ, în special cu cel al ucrainenilor, au fost explicate prin comunitatea istorico-culturală a acestor popoare, iar originea este găsită prin prisma concepțiilor marriste în casele culturii Cucuteni-Tripol'e, mijlocite de moștenirea dacilor (Салманович 1947, 230-231).

La începutul anilor '50 ai secolului XX s-a efectuat o trecere în revistă a studiilor efectuate de reprezentanții școlii sovietice timp de 10 ani de după Războiul al Doilea Mondial și ca urmare a lucrării „Марксизм и вопросы языкознания”, semnată de I. Stalin, din 1951 (Сталин 1951). Istoriografia oficială descoperă în etnografie o situație si-

milară celei din alte științe, și anume că studiile etnografice se reduceau la articolul lui M. Salmaniovič, care n-a evitat (auto)învinuirile de idei marriste (Салманович, Зеленчук 1954, 137-143), două articole semnate de arhitecți (Салманович, Зеленчук 1954, 143) și un articol privind satul contemporan moldovenesc (Николаев 1951). Despre ultimul studiu M. Salmaniovič și V. Zelenčuk au scris că raportul despre victoriile economice și politice ale sistemului colhoznic a exclus din studiu materialul etnografic, iar starea studiilor etnografice în general denotă faptul că este foarte mult de făcut în viitor (Салманович, Зеленчук 1954, 145). Evaluarea cercetărilor istorice cu ocazia a 40 de ani de la Revoluția din octombrie 1917, N. Mochov prezintă imaginea moștenirii științifice a școlii sovietice interbelice – o moștenire de o calitate științifică foarte joasă –, și o lipsă totală de cadre calificate (Мохов 1957, 3-4).

Pentru stabilirea componentelor proceselor etnice din mileniul I – începutul mileniului II p. Chr. s-au inițiat studii asupra unui șir de elemente ale culturii tradiționale ale locuitorilor dintre Prut și Nistru. Un rol important în studiile etnografice asupra moldovenilor a avut includerea unei echipe de etnografi în cadrul expediției arheologice pruto-nistrene din anul 1956.

După Congresul XX al PCUS, istoriograful oficial al RSSM devine N.A. Mochov, în domeniul studiilor etnografice autoritatea principală îi va reveni lui V. Zelenčuk. Prin preluarea ștafetei de la generația postbelică, prin articolul semnat în calitate de coautor împreună cu M. Salmaniovič, V. Zelenčuk debutează cu un studiu independent în anul 1957, al cărui rezumat a fost publicat (Зеленчук 1957, 7). Acest rezumat prezintă originea ritualurilor nuptiale și funerare la moldoveni drept o formă evolutivă a tradițiilor antice romane și est-slave.

În tradiția oricărui popor cele mai importante sărbători sunt legate de trei evenimente de cotitură în viața omului: nașterea, căsătoria și înmormântarea. Anume ritualurile ce însoțesc aceste evenimente păstrează elementele originare ale

poporului, din cele mai vechi timpuri, deseori precreștine. În lucrarea publicată în anul 1959 V. Zelenčuk, pentru prima dată în istoriografia sovietică emite ideea unor tradiții comune româno-moldovenești, în contrapondere cu cele slave, în special ucrainene (Зеленчук 1959, 4). O idee originală pentru școala sovietică, expusă în această lucrare, este afirmația că *vecinătatea* (*subl. - S.M.*) de durată a diferitor etnii duce la crearea unor forme de cultură similare ori asemănătoare (Зеленчук 1959, 4). Este o abatere stranie de la direcția general acceptată de cercetare, cu atât mai mult cu cât redactorul lucrării este cunoscutul cercetător, doctor în științe istorice, M.O. Kosven. Studiul lui V. Zelenčuk este printre puținele în care se recunoștea că etnografii și folcloriștii români, în secolul XIX – începutul secolului XX, au cules o cantitate enormă de material factologic de o valoare inestimabilă (Зеленчук 1959, 5). Încă un moment deosebit de important: pentru prima dată este pus la îndoială, deși puțin voalat, faptul că unele elemente ale tradițiilor moldovenești care își găsesc analogii în lumea slavă, de fapt, pot avea la origine obiceiurile antice ale romanilor și grecilor. Pornind de la informația adusă de N. Mochov devin clare premisele care au condus la schimbările de accente în studiile apărute. Aceste disocieri au fost posibile datorită indicațiilor, primite de la centru, de colaborare cu savanții din țările socialiste (Мохов 1957, 3).

V. Zelenčuk demonstrează că un șir de obiceiuri au ajuns la slavi din Antichitate anume prin intermediul moldovenilor, de exemplu *Rusaliile* (Зеленчук 1959, 60); este unul din puținele cazuri când se vorbea despre influențe reciproce. Un alt cercetător, T. Zlatkovskaja, în cadrul studiilor sale etnografice, definea tradiții tracice, paralele slave, dar nici într-un caz vreo legătură cu *Rosalia* romanilor (Златковская 1979, 106-126) (ca și în cazul *Crăciunului* și *Caloianului*). Părea a fi mai logică accentuarea sărbătorilor romane precreștine, care ar fi confirmat teza sovietică despre propagarea creștinismului la volohi, cu toate acestea nu a fost acceptată. Motivația poate fi găsită în faptul că în acest caz „factorul roman” venea în concurență cu cel „slav”, ceea ce ar fi pus la îndoială întregul sistem de argumentare promovat de școala sovietică de cercetare vizavi de „formarea moldovenilor” prin medierea volohilor. Studiul tradițiilor nupțiale la românii din Bucovina a semnalat caracterul persistent al simbolicii agrare. Majoritatea ritualurilor legate de acest eveniment țin de sim-

bolul apei, grâului, pâinii și sării. Autorii afirmă că aceste tradiții sunt niște reminiscențe din substratul antic (Рикман, Змочу 1986, 145-146).

Formarea tradițiilor și obiceiurilor la moldoveni a trecut prin câteva etape, considera V. Zelenčuk: etapa preistorică, etapa de influență a culturii greco-romane, în special a celei romane, și etapa Evului Mediu timpuriu (din secolul VI p. Chr.) când au avut loc procese etnice slavo-moldovenești complexe. De fapt, autorul atenționează că aceste procese erau generale în Sud-Estul european, sau în zona balcano-dunăreană, deci anume în acest context pot fi privite similitudinile din culturile moldovenești, ucrainene etc. Totuși, sublinia V. Zelenčuk, tradițiile moldovenilor rămân originale, deosebindu-se de cele ale vecinilor (Зеленчук 1959, 87-88).

Primele rapoarte privind activitatea pe teren a etnografilor au fost publicate în anul 1960 (Салманович 1960, 12-22). Spre deosebire de anul 1947, autorul găsește similitudini în construcția și evoluția locuinței la moldoveni la ruși, ucraineni, polonezi, cehi, slovaci, sloveni, croați ș.a., la care sunt adăugați pentru prima dată și românii, cu remarca „împreună cu alte popoare ale bazinului balcano-dunărean” (Салманович 1960, 20). Ca o confirmare a impactului hotărârilor oficiale asupra cercetărilor științifice, vine concluzia finală a autorului care evidențiază asemănarea locuințelor moldovenilor cu cele ale popoarelor învecinate din spațiul dintre Balcani și Nipru, iar referitor la complexitatea problemelor se afirmă că ele vor putea fi rezolvate prin colaborarea savanților sovietici și a celor din țările democrației populare (Салманович 1960, 22). Idei susținute și în studiul semnat de S. Boboc, care vedea elemente tracice, sud- și est-slave (Бобок 1973).

Rapoartele privind studierea vestimentației populare în anii 1956-1958 (Зеленчук 1960, 77-91) și a țesutului popular, studiat între anii 1957-1960 (Зеленчук 1961, 57-66), au fost prezentate de V. Zelenčuk, care vedea în aceste studii o cale pentru definirea particularităților etnice, care ar putea fi utilizate la rezolvarea problemelor de etnogeneză sau de istorie etnică. Analogiile sunt găsite și pe teritoriul României, în special în Moldova, Transilvania și Maramureș, dar piese similare, afirma el, existau și la ucraineni și bieloruși (Зеленчук 1960, 79). Sunt primele cazuri în istoriografia sovietică când analogii pentru elementele etnice „moldovenești” se găsesc în primul rând în spațiul românesc

și abia în al doilea rând, în cel slav. Mai mult decât atât, pieptarul (bunda, câptar, chintari, cheptari), prezent și în mediul ucrainean, este considerat element specific culturii româno-moldovenești. În ce privește istoricul țesutului, autorul găsește un singur indiciu etnic care era legat, în opinia sa, de lumea slavă, este vorba de credința că persoana care țese într-o zi de vineri o jignește pe Sfânta Parascheva sau Sfânta Vinere, un cult arhaic, precreștin.

Simptomatică pentru istoriografia sovietică, dotată cu metodologia marxistă, este apariția unor lucrări care numesc unele tradiții populare ca fiind *dăunătoare* (!) (Зеленчук, Лоскутова 1962). Apare întrebarea: de când un cercetător etnograf este competent în stabilirea gradului de daună a unei tradiții și care sunt criteriile de apreciere? Mai ales că o bună parte din cercetătorii în domeniul respectiv erau străini comunității studiate. Implementarea tradițiilor sovietice a început după 1940, odată cu încercarea de a interzice tradițiile populare autohtone și creștine. Pe teritoriul Bucovinei de Nord, de exemplu, a fost constatată o opoziție a populației față de aceste măsuri, grație nivelului său înalt de religiozitate (Вишневский 1986, 118). Deși procesul era dirijat și coordonat de organele de partid și de stat ale regiunii, fiind create comisii speciale care se ocupau nemijlocit de implementarea noilor sărbători și tradiții, rezultatele nu erau cele dorite (Вишневский 1986, 119-120). În anii '80, simțindu-se foarte bine pe picioare, reprezentanții istoriografiei sovietice recunoșteau anumite lucruri în domeniul problemelor naționale și studierii istoriei popoarelor din URSS și anume că noile tradiții, mai bine spus practici, erau create nu de modul de viață al oamenilor sovietici ci de organele de partid și de stat după care erau impuse populației. Și cum era și normal, acest fapt ducea la opoziția populației. Și aceasta se întâmplă într-o regiune permanent locuită „majoritar de populație slavă și care este unica autohtonă”¹. Populație care, conform istoriografiei sovietice, în întreaga sa istorie a fost oprimată și ocupată de străini, dar iată că reprezentanții ei în sfârșit li s-au împlinit toate visele: au fost eliberați de jugul străin, sau reunit cu frații de sânge și tocmai acum opun rezistență răspândirii obiceiurilor.

Drept o apreciere a calității investigațiilor științifice de la Chișinău a fost considerată organiza-

rea în acest oraș în anul 1967 a sesiunii unionale dedicată rezultatelor investigațiilor arheologice și etnografice din URSS pe anul 1966. Volumul publicat de Academia de Științe a RSSM a cuprins rezumatele comunicărilor cercetătorilor din instituțiile de cercetare din Chișinău și ale altor participanți la sesiune (Тезисы докладов, 1967).

Să urmărim factorul politic, care, până la acel moment, s-a prezentat drept o determinantă esențială în investigațiile științifice efectuate de istoriografia sovietică. Între 24-26 februarie 1971 a avut loc Congresul XIII al PCM, care a pus sarcina de intensificare a muncii ideologice, se cerea ca aceasta să aibă un caracter mai activ și mai ofensiv, fiind promovată în toate direcțiile: politică, economică și culturală (Летопись 1976, 596-598). În 1972 V. Zelenčuk publică o lucrare care continuă cercetările principalelor tipuri de vestimentație tradițională la moldoveni. El constată existența unui număr variat de piese (Зеленчук 1972b, 75-93). Cu ajutorul vestimentației populare, determinată de climatul local, autorul explică particularitățile formării poporației moldovenești, dar și legăturile ei importante cu cultura slavă timpurie. Deși comparațiile propuse vizează cu precădere popoarele din Uniunea Sovietică, mai rar sud-est-europene, totuși autorul recunoaște originea antică tracodacică a unor componente vestimentare: căciuli, cămăși, tunici, brâie, opinci etc. (Зеленчук 1972b, 76). Dacă în studiile publicate în perioada precedentă V. Zelenčuk avea o poziție moderată, alt studiu publicat în oficiosul CC al PCM tot în 1972 pune complet alte accente, circumscrise, hotărârilor Congresului XIII al PCM. Activitatea unui cercetător ar impune o anumită consecutivitate și continuitate în promovarea ideilor științifice, însă studiul din 1972 al acestui cercetător combate acest raționament (Зеленчук 1972a, 29-36). În primul rând, autorul revine la vechea teză de la sfârșitul anilor '40 că etnicismul poporului moldovenesc nu ar fi studiat suficient. Această teză este precedată de definiția noțiunii de națiune, în care regăsim ideile din 1951 ale lui I. Stalin, și anume că națiunea ca entitate etnică reprezintă un organism social constituit pe baza relațiilor economice, a limbii comune, a conștiinței naționale, teritoriului unic, unor particularități caracteristice ale culturii, traiului și facturii psihice.

Și aceasta concomitent cu discuțiile care se purtau în cercurile științifice de la Moscova despre conținutul noțiunii de etnos. Apare întrebarea

¹ A se vedea Кожолянюк 1986, 28, unde se afirmă că la sfârșitul secolului XVIII ucrainenii constituiau 70% din populația Bucovinei de Nord, mai târziu au apărut aici moldovenii, iar la sfârșitul sec. XIX ori după 1918 – românii.

care au fost motivele unei noi *tabula rasa*? Care este cauza? Următoarele afirmații din lucrare ridică alte întrebări, care păreau să fie deja depășite de istoriografia sovietică, datorită activității de circa 30 de ani. Spre exemplu, aflăm că strămoșii cei mai apropiați ai moldovenilor se numeau volohi, că din diferite surse se cunoaște că volohii populau în secolele IX-XIII un teritoriu mare, inclusiv regiunea Subcarpaților de Sud-Est, cursul inferior al Dunării, regiunile sud-estice și estice ale Peninsulei Balcanice. În secolul XIII, din mediul volohilor care populau Carpații de Est și de Sud-Est s-a format populația moldovenească, în secolele XIV-XV populația moldovenească s-a așezat cu traiul pe teritoriul dintre Prut și Nistru (Зеленчук 1972a, 30-31). Prin ce se explică necesitatea acestei reîntoarceri la demascarea „falsificărilor” istoricilor burghezi, dacă deja de circa 30 de ani părțile implicate în interpretarea originii românilor din secolul XIX, ungurii și românii, operau cu principiile metodologiei marxiste? Să fi fost un semnal că lucrul trebuia reluat de la început? Că drumul de cercetare ales nu s-a dovedit a fi cel necesar? Care sunt motivele revenirii la situația inițială? De ce s-a ajuns la afirmații categorice pe care reprezentanții altor centre de cercetare din URSS cu prudență, în acei ani, evitau să le facă: că moldovenii de la răsărit de Prut nu și-ar fi zis niciodată români, așa cum locuitorii Moldovei transprutene nu s-ar fi numit români până la mijlocul secolului XIX, că folclorul moldovenesc cunoaște un singur nume etnic – moldoveni etc. (Зеленчук 1972a, 31-32). Cu atât mai stranie este afirmația că originea comună, destinele istorice comune au condiționat crearea, la moldoveni și români, a unor opere comune de folclor, intrate ca parte organică în patrimoniile naționale ale ambelor popoare. Concomitent contactele îndelungate și strănse din Antichitate ale moldovenilor cu rușii și ucrainenii au imprimat o serie de trăsături originale folclorului moldovenesc (Зеленчук 1972a, 35).

În 1973 V. Zelenčuk, deja înarmat cu „noile realizări” ale științei, a căror lipsă o regreta în 1959, afirma negru pe alb că, în secolele XII-XIII, spațiul pruto-nistrean era locuit de o populație puțin numeroasă și foarte eterogenă din punct de vedere etnic: ruși, ucrainenii, polonezi, evrei, țigani, tătari, găgăuzi, bulgari ș.a., numai nu români. De ce? Dacă admitem că Moldova și Muntenia au fost locuite de o populație de diferite etnii, atunci existența a două țări vecine, pe parcursul a 600

de ani, ar fi însemnat obligatoriu anumite procese de migrare, deplasări de familii, măcar simple legături matrimoniale. Ele, însă, în viziunea autorului, nu există. Răspunsul este simplu: la fel cum administrația română, în perioada interbelică, vedea în populația majoritară a Basarabiei numai etnici români, tot așa și administrația sovietică i-a botezat peste noapte pe toți în moldoveni. Acest fapt, acoperit cu „vestimentații naționale”, nu servește decât ca un argument în plus că adevărul este cunoscut „de când lumea”. Deja letopisețele moldovenești precizau că țările române au fost deseori botezate și răsbotezate de străini cu diferite nume, dar populația autohtonă totdeauna a fost conștientă de originea sa romană. Cognomenul politic, administrativ nu trebuie opus celui etnic, deoarece ele țin de două categorii diferite. Deosebit de elocvente, în acest context, sunt situațiile etnice create după destrămarea URSS și apariția unor formațiuni statale noi. V. Zelenčuk afirmă că, începând cu sfârșitul secolului XIII, demarează extinderea la est de Prut a unor grupe de populație moldovenească formată în valea râurilor Moldova și Siret, care a început un proces de asimilare a populației slave care locuia aici (Зеленчук 1973, 6). Cuvântul *român*, cu excepția menționării perioadei de „ocupație” românească (1918-1940/1941-1944), practic nu mai este pomenit.

Perioada de evidență etnică a populației din această regiune a coincis cu cea de războaie și schimbări dese ale puterii politice, creând la populația greu încercată din zonă o caracteristică nouă de adaptare în scopul supraviețuirii, adaptare care deseori presupune acceptarea anumitor compromisuri, așa ca înscrierea în acte a numelor după forme străine, și chiar a terminologiei etnice utilizate de noua administrație. Anume această capacitate de adaptare, deseori cu efecte negative, a permis supraviețuirea culturii și tradițiilor originale în zona respectivă, fapt menționat și de reprezentanții școlii sovietice (Зеленчук 1959, 88). Un model excepțional de astfel de adaptare, pe care autorii sovietici din anii '50 ai secolului XX se străduiau să nu o observe, în contextul obiceiurilor de nuntă este redat în studiul efectuat de L.D. Loskutova (Лоскутова 1992, 194-203).

Un loc aparte în cercetările folclorice au deținut studiile privind sărbătorile populare (Попович 1973, 1-20). J. Popovič, în rezumatul tezei sale de doctorat, scrisă sub conducerea lui V. Zelenčuk, și în monografia publicată în anul următor

(Попович 1974), revine la formulările anilor '50. Prezentând importanța și complexitatea sărbătorilor și tradițiilor la moldoveni, el afirmă că, la compararea lor cu cele ale „vecinilor”, spre exemplu slavii, sunt depistate o mulțime de elemente comune (Попович 1973, 1). Alți vecini deja nu mai apar în lucrare. Revenind la problema ocupațiilor de bază ale moldovenilor, prin prisma folclorului, J. Popovič stabilește că obiceiurile de iarnă: „Plugușorul”, „Semănatul”, „Sorcovă”, „Moșii”, au o legătură directă cu lucrările agricole și cultul pâinii (a se vedea și Рикман 1983b, 89-98). Cu toate că originile mai multor sărbători sau obiceiuri sunt descoperite încă în epoca fierului la traci și apoi la romani, în cultul taurului, focului sau a soarelui, autorul datează începutul acestor sărbători cu secolele XVIII-XIX (Попович 1973, 6).

În același context al legăturii oamenilor cu pământul născător de viață se înscriu și ritualurile de jertfire a mielului la moldoveni de ziua Sfântului Gheorghe, trăsătură caracteristică romanilor de răsărit și slavilor sudici, dar care lipsește la slavii de vest și est. Scurgerea sângelui și punerea oaselor într-o anumită poziție în groapă prezintă reminiscențe ale cultelor arhaice (Фуртуна 1986, 161-162).

Studierea tradițiilor populare la locuitorii care se defineau drept moldoveni, în special a sărbătorilor de iarnă, a adus rezultate bogate referitor la elementele etnice participante la fondarea acestui aspect al culturii. Autorul studiului, J. Popovič, s-a arătat mirat de utilizarea largă a denumirii de „Plugușor” și crede că mai corect ar fi de spus „urătură” (Попович 1974, 9). Probabil, el dorea să estompeze rolul important deținut de agricultură în semiotica sărbătorilor și legătura lor cu tradițiile din perioada dominației romane. Una dintre cele mai vehiculate argumentări în literatura de specialitate este apartenența la fondul lingvistic slav al cuvântului ce determină sărbătoarea Crăciunului. Cu toate că pe parcursul mai multor pagini, J. Popovič arată analogiile Crăciunului cu sărbătorile de iarnă ale romanilor și grecilor, totuși, concluzia sa este că acest termen este de origine slavă și a ajuns în Europa de Sud-Est prin intermediul bulgarilor. Iar consonanța cu *creatione* este întâmplătoare și nu are o bază istorică comună (Попович 1974, 144), cuvântul *crăciun* fiind preluat de moldoveni din limba slavă veche – *kračun*, prin intermediul bulgarilor: autorul nu explică contextul utilizării acestui termen la vechii slavi. În dorința de originalitate, J. Popovič uită și

de varianta de interpretare propusă de lingvistului V.F. Šišmarev, care, în comunicarea din 1951 publicată în 1953, găsea originea acestui cuvânt în latinescul *calatione* – convocare a poporului la o adunare (Шішмарев 1953, 91). Studiarea sărbătorilor de iarnă la moldoveni de către J. Popovič demonstrează orientarea ritualurilor pentru asigurarea roadei agricole, a progeniturilor la animale și a sănătății la oameni. Se constată influența slabă a creștinismului asupra ritualurilor, prevalând magia, fetișismul, zoolatria, elemente de totemism și cultul morților (Попович 1974, 149).

Studiul prezentat mai sus denotă o răspândire principial majoritară a tradițiilor legate de agricultură, care au origini în perioada tracică. În calendarul popular numele a trei luni din an au la bază denumiri romane clare: făurar (februarie), mărtișor (martie) și prier (aprilie), celelalte, majoritatea, țin de lucrările câmpului. Astfel de tradiții nu puteau fi menținute de o comunitate etnică care a trecut la un mod de viață absolut nesedentar. Deși J. Popovič afirmă că există unele analogii ale sărbătorilor moldovenești la alte popoare învecinate, atât aceste tradiții, cât și vecinii nu au fost menționați, probabil pentru a nu fi creată situația de a prezenta și specificul fiecărei comunități. În încheiere se revine la prezentarea a două etape de asimilare a sărbătorilor slave de către populația romanizată.

Anumite „note disonante” au apărut în studiul semnat de V. Zelenčuk și J. Popovič în 1974. Caloianului i-a fost demonstrată originea tracică, deși autorii au încercat să estompeze acest fapt venind cu informația că sărbători similare au fost răspândite în Europa la o anumită etapă istorică și făcând comparație numai cu fenomenul similar din lumea slavă (Зеленчук, Попович 1974, 1-18). După ce afirmă că denumirea de Caloian a fost preluată din mediul slav, tot ei menționează că la romani sărbătoarea similară era legată de manifestarea lui „Caianus” (Зеленчук, Попович 1974, 6). În cazul de față avem o continuitate în modul de tratare a sărbătorilor, spre exemplu a Crăciunului. Ulterior, E. Rikman va demonstra că obiceiuri similare au fost descrise în diverse regiuni din Balcani până în Caucazul de Nord, fără a avea origini comune (Рикман 1984, 35). Mai mult decât atât, tot E. Rikman va emite ipoteze că anumite elemente de folclor au fost preluate de ucraineni de la moldoveni, ca de exemplu tradiția „căluțului” (Рикман 1978b, 219).

Studierea ritualurilor legate de cultul pâinii la moldoveni a fost efectuată de È. Rikman. Pornind de la premisa că, în secolele XVII-XVIII, în gospodăria moldovenilor, predomina creșterea viteilor, el a ajuns la concluzia că pâinea s-a impus în ritualuri doar către secolul XIX. Cu toate acestea, E. Rikman observă în sacralizarea pâinii elemente pre- și paleocreștine, de exemplu: elemente de inițiere, copacul vieții, simbolistica șarpelui, ca simbol al fertilității, cu putere estetică, emoțională și socială deosebită (Рикман 1983b, 96-97). Autorul respectiv nici nu încearcă să reconstituie elementele care au premers pâinea în ritualuri și au adus mesajul sacru străvechi până în secolul XIX. Fiindcă ele nici nu există, fiindcă pâinea a jucat în viața romanicilor de răsărit un rol deosebit, în special odată cu răspândirea creștinismului în primele secole ale erei noastre. Însăși noțiunea de pâine fiind de origine latină.

Ideile propuse de școala sovietică deseori se combat reciproc. Astfel, în urma cercetării tradițiilor și obiceiurilor de ocrotire a roadei unii autori au observat prezența, în majoritatea acestora, a unor credințe magico-păgâne (precreștine), care cu timpul au fost adaptate la monoteismul creștin (Хынку-Тентюк 1992, 190).

Prima concluzie care se impune din acest studiu este, în primul rând, răspândirea largă a agriculturii în acest spațiu din timpurile – folosind termenul preferat de autori – „precreștine”. Cea de-a doua este autohtonismul tradițiilor, care se deosebesc de cele ale popoarelor slave vecine. Legătura dintre cultele magice (de exemplu al șarpelui) și cultul pâinii a fost analizată în cazul romanicilor de est și al slavilor de sud de T. Zlatkovskaja (Златковская 1977, 185-202).

La împlinirea a 50 de ani de la fondarea RASSM realizările școlii sovietice în domeniul investigațiilor etnografice au fost prezentate într-un studiu separat (Зеленчук 1974, 3-12). După cum arată materialul prezentat, din 1954 rolul principal în studierea problemelor etnografice l-a jucat V. Zelenčuk. Primul cercetător din perioada postbelică a fost M. Salmanovič, care nu mai este învinuit de „influențe marriste” iar un articol omagial trebuia să pună accent pe realizări și factori pozitivi. Este remarcată activitatea lui I. Hâncu, N. Demčenko, B. Fedorov, începutul activității lui E. Stanciu, E. Postolachi, È. Rikman. Studiile etnografice dețineau un rol important în discuțiile din cadrul consiliului științific pe problema „Relațiilor slavo-

voloh și formarea poporului moldovenesc”. La ședințele acestuia comunicări din domeniul vieții spirituale au fost prezentate de L. Loskutova și J. Popovič (Зеленчук 1974, 10). Activitatea de mai mulți ani a etnografilor va fi reflectată în planificata la acel moment monografie „Moldovenii”.

Sfârșitul anilor '70 – începutul anilor '80 se caracterizează prin apariția unor studii de sinteză sau axate pe probleme generale ale istoriei etnice a moldovenilor. În anul 1977 a apărut lucrarea promisă de V. Zelenčuk în 1974 (Молдаване 1977). Volumul a fost recenzat de V. Kozlov, care preciza că apariția unor astfel de cărți are nu numai importanță științifică, ci și ideologică, fiind apreciată drept o etapă în dezvoltarea științei istorice și etnografice în RSSM (Козлов 1978, 175-178). Studiul din 1977 prezintă o descriere problematizată a evoluției comunităților etnice studiate. Între componentele etnice ale culturii Sântana de Mureș-Černjachov volumul enumera pe carpi, geți, sarmați și slavi care au fost supuși unei puternice influențe din partea lumii provincial romanice, iar cultura cărora își găsește asemănare în cea slavă din secolele VI-VII p. Chr.; romanizarea a afectat doar teritoriul provinciilor romane; rolul principal în formarea moldovenilor l-au jucat slavii care apar în această regiune în secolul al VI-lea; regiunea sud-carpatică a fost influențată de cultura țaratului Bulgar, iar cea est-carpatică de cea a cnezatului de Kiev și Chalič; diferențierea populațiilor moldovenească și munteană care a avut loc în secolele XII-XIV este stabilită în baza lucrării lui M. Sergievskij (Молдаване 1977, 14-26). Lucrarea nu a contribuit cu nimic nou la ideile deja acceptate de istoriografia sovietică, fiind o prezentare a versiunii oficiale de interpretare a evenimentelor etno-culturale de la nord de Dunăre în mileniul I – începutul mileniului II p. Chr. Opiniile lui V. Zelenčuk referitor la problemele demografice și procesele etnice din regiune au fost expuse în lucrarea din 1979 (Зеленчук 1979; a se vedea și recenzia: Рикман 1981, 270-271).

Pentru studierea folclorului, în URSS, se creau, ca și în cazul altor domenii, anumite zone de investigație. Spațiul de la apus de râul Nistru a fost inclus grație amplasamentului său geografic într-o zonă ruso-ucraïneano-moldovenească. Delimitarea zonală implica de la sine existența unor anumite elemente comune, iar dacă ele nu existau, atunci trebuiau găsite.

Un studiu general asupra acestor relații a fost realizat de V. Gacak, în care se argumentează im-

portanța acestor zone și rezultatele deosebite obținute de școala sovietică de cercetare prin această metodă. Drept argumente erau aduse studiile deja apărute despre folclorul popoarelor baltice, turcice, iraniene etc. (Гацак 1975, 4). V. Gacak se face a uita că, deși teoria sovietică despre formarea poporului moldovenesc atribuia slavilor un loc important, nu s-a reușit niciodată să se demonstreze rolul exclusiv al slavilor la vreo etapă anumită. Moldovenii sunt recunoscuți drept un popor romanic, descendent lingvistic din familia de limbi romanice și, deci, baza folcloristică determinantă a poporului nu este identică cu cea a slavilor de răsărit. Primii sunt de origine tracică, supuși unor influențe puternice în epoca antică din partea grecilor și apoi a romanilor, parțial incluși în componența Imperiului Roman, asupra lor s-a răsfrânt Edictul de cetățenie al împăratului Caracala, având forme statale și cunoștințe urbanistice cel târziu din secolul I a. Chr., la care se adaugă și aderarea la creștinism din perioada sa timpurie de răspândire. Și grupurile etnice slave, la care protourbanismul apare doar la sfârșitul mileniului I p. Chr., iar creștinismul este oficializat, dar nu și practicat masiv, în 988. Prin urmare, este vorba de două lumi total diferite. Cu toate acestea, vecinătatea de lungă durată și-a lăsat amprenta în domeniul importurilor de elemente folclorice, tradiții etc., cel puțin prin factorul căsătoriilor mixte, asupra cărora școala sovietică insistă foarte puțin. Datele statistice fixează un indice ridicat, până la 25%, al căsătoriilor mixte, în special în orașele Moldovei, în general fiind constatată o atitudine pozitivă față de căsătoriile mixte la 90% din orașeni și 80% din locuitorii satelor (Бромлей 1983, 355, 370).

Buletinul „Moldovenii”, editat la Leningrad în 1980, semnat de Kalašnikova N., este un caz tipic de preluare oarbă a unor idei fixe. Romanicii de răsărit, care au venit în regiunile est-carpătice, au întâlnit o populație slavă, pe care (caz unic ! – S.M.) au reușit s-o romanizeze. Cu toate acestea, autorul conchide că, în secolele IX-XIII, aceste pământuri intrau în componența Rusiei Kievene și a snezatuului Chalič (Калашникова 1980, 3). În secolul XIII aceste regiuni sunt supuse invaziei tătaro-mongolilor, iar în 1352 ungurii organizează regiunea militară „Moldova”. Și către secolele XIII-XIV apare populația moldovenească, care a înglobat (și aici autorul intervine cu elemente originale) pe slavii de răsărit, pecenegii și alanii care trăiau în spațiul pruto-nistrean. De unde au apărut cei din urmă, autoarea nu menționează.

În anul 1982 V. Zelenčuk propunea reluarea discuției privind rolul migrațiilor celților în secolul III a. Chr. în spațiul carpato-balcanic și influența lor asupra procesului de formare a romanicilor de răsărit. La acestea se adaugă necesitatea unei atenții sporite asupra procesului de trecere de la modul seminomad la cel sedentar de viață. Și totuși, afirma V. Zelenčuk, poporul voloh s-a format în urma unor contacte îndelungate între populația romanizată și slavi (Зеленчук 1982, 27-28). Obiectivul care se impunea la acel moment era studierea mai atentă a izvoarelor arheologice, etnografice și lingvistice, care trebuiau să permită depășirea teoriilor „autohtonă” și „migraționistă”. Romanicii de răsărit au prezentat o enigmă din mai multe motive: perpetuarea unei limbi romanice într-o mare slavă și apariția lor relativ târzie pe arena istorică (secolele XI-XII) (Кобычев 1984, 82). Explicarea primului aspect prin procesul de romanizare era considerată insuficient de argumentată de unii cercetători sovietici, dat fiind timpul relativ scurt de existență a provinciei romane Dacia. Anumite precizări, după părerea lui V. Kobychev, necesita și faptul definirii romanicilor drept un popor de păstori, pe când și romanii, și dacii erau agricultori. Toate aceste disensiuni ar dispărea, considera autorul respectiv, dacă se va admite că purtători ai limbii romanice la Dunărea de Jos au fost celții, care, timp îndelungat, au locuit în Gallia Cisalpină. În favoarea acestei supoziții ar veni și noțiunea de *vlah*, care s-ar trage etimologic de la denumirea tribului celtic al volkilor (*volk*) (Кобычев 1984, 82-83).

Unul dintre ultimele studii de prezentare a „etnogenezei moldovenilor” a apărut în 1983 în cunoscuta culegere „Расы и народы” (Рикман 1983a, 207-216), urmat de câteva articole semnate de Ė. Rikman, care în ultimii ani de activitate s-a reorientat spre etnografie (Рикман 1983b, 89-98; Рикман 1984, 29-36). În linii majore, studiile semnate de Ė. Rikman prezintă o sinteză a realizărilor școlii sovietice în problema proceselor etno-culturale din mileniul I – începutul mileniului II p. Chr. Autorul poate fi încadrat în categoria savanților cu opinii moderate. Ė. Rikman susținea că moldovenii s-ar fi format inițial de la triburile tracilor de nord supuse romanizării pe teritoriile provinciilor romane Dacia și Moesia Inferior în prima jumătate a mileniului I p. Chr. Ulterior, asupra acestei entități etnice au exercitat o influență mare triburile slavilor de sud și de răsărit. În urma acestui proces s-a format etnia volohă către secolul IX – strămoșii comuni ai moldovenilor, ro-

mânilor și altor romanici de răsărit. Primele monumente arheologice care pot fi atribuite cu certitudine moldovenilor datează din secolul XIV. Un factor important, evidențiază autorul, în formarea moldovenilor a fost procesul de schimbare a locului de trai al romanicilor de răsărit din regiunea Carpaților spre răsărit (Рикман 1983а, 207).

Idei „originale” referitor la formarea poporului romanic de răsărit, în cazul de față moldovenesc, sunt prezentate în volumul enciclopedic „Страны и народы” (Страны и народы 1984), compartimentul respectiv fiind semnat de V.S. Zelenčuk, I.A. Krupenikov, V.E. Proca. Acești autori afirmă că teritoriile viitorului cnezat al Moldovei nu au fost încadrate în componența Imperiului Roman și, prin urmare, au avut de suportat un grad slab de romanizare. În schimb, un loc important în formarea romanicilor de est au jucat triburile slavilor vechi, care apar în această regiune (nu se știe de unde – S.M.) în secolul VI p. Chr. Contactele de secole dintre slavi și așa-numiții traci romanizați au dus la formarea unei comunități etnice noi – a volohilor. Acești volohi, cunoscuți în izvoare sub diferite nume derivate de la *vlahi* (*valahi*, *vlahi*, *blehi*, *olahi*, *mavrovlahi*) s-au extins pe un teritoriu larg de la nordul Peninsulei Balcanice până la Carpați, inclusiv Epirul, Thesalia, Macedonia. În secolul XII numărul volohilor din regiunea Carpaților a început să crească rapid, dar nu numai din cauza sporului natural, ci și din cauza migrațiilor populației volohe de la sud de Balcani. Aceste grupe etnice includeau în sine diverse componente etnice romanizate. Cu timpul termenul voloh și-a pierdut esența de determinant etnic, devenind unul social. Diferențele geografice au stat la baza creării unor entități romanice diferite: moldoveni și munteni. Caracterele particulare ale moldovenilor au fost determinate și de contactele de durată cu triburile slave de răsărit din cnezatul Chalič – rutenii. Moldovenii, extinzându-se pe teritoriul Bucovinei, au asimilat triburile slavilor din aceste regiuni, fapt documentat prin toponimică și hidronimică. Elemente ale culturii slave împrumutate de moldoveni sunt tipuri de vestimenta-

ție și locuințe, obiceiuri și tradiții calendaristice și familiale grație coabitării în secolele X-XIII în spațiul pruto-nistrean ca parte componentă a statului vechi rus, iar apoi a cnezatelor Chalič și Chalič-Volynia (Страны и народы 1984, 306-307). Ipoteză infirmată de cercetările din ultimele decenii ale sec. XX. În anul 1988 cercetătorul V. Ryčka publică la Kiev un studiu în care demonstrează că frontiera de sud-vest a cnezatului Kievului se afla în regiunea râului Sluč și a cursului mijlociu al Bugului de Sud, regiunile nistrene nefiind niciodată parte componentă a acestui cnezat (Рычка 1988, 91-92). Anterior, în anul 1985 N. Kotljар analizând izvoarele arheologice și narative ajunge la concluzia că în a doua jumătate a sec. XII frontiera sudică a cnezatului Chaličului se afla pe linia Vasilev-Kučelmin-Kalius, adică atingea maximum zona de mijloc a râului Nistru, teritoriul aflat mai la sud fiind în afara cnezatului, fiind locuită de volohi și nomazi (Котляр 1985, 114-116). Aceste dovezi au fost confirmate de către A. Majorov care a demonstrat cu lux de amănunte falsitatea opiniei despre includerea spațiului pruto-nistrean în componența cnezatului Chalič-Volynija, confirmând existența frontierei sudice a cnezatului Chalič-Volynija pe linia Vasilev-Kučelmin-Kalius mai la sud de care locuiau cumani și volohi, partea sudică a interfluvului Nistru-Prut-Dunăre nu a fost sub un control permanent al cnezilor chaličieni, punctul cel mai sudic admis de autor ar putut fi fortificațiile de lângă s. Mereșeuca (raionul Ocnița) (Майоров, 2001, 229-231, 235).

Etnografia sovietică în contextul studiilor din spațiul pruto-nistrean prezintă o disciplină puternic ancorată de problematica deceniilor 50 ai secolului XX, fără o deschidere spre confruntări exterioare și lipsă de autonomie intelectuală. Investigațiile etno-folclorice au urmat scopul de a demonstra că procesele etno-culturale din mileniul I – începutul mileniului II p. Chr. s-au încheiat cu „formarea poporului moldovenesc” prin simbioza slavilor de răsărit cu volohii, deseori artificial inventându-se argumente de ordin etnografic și folcloric și subliniindu-se rolul progresist al slavilor.

Bibliografie

- Бобок 1973:** С. Бобок, Типология и интерьер современного жилища Кодр Молдавской ССР. Известия АН МССР, Серия общественных наук 2, Кишинев 1973, 66-74.
- Бромлей 1983:** Ю.В. Бромлей, Очерки теории этноса (Москва 1983).
- Вишнеvский 1986:** Н.В. Вишнеvский, Внедрение новой обрядности на территории Советской Буковины. Всесоюзная сессия по итогам этнографических и антропологических исследований 1984-1985 годов, Йошкар-Ола 1986, 118-120.

- Гацак 1975:** В.М. Гацак, Фольклор и молдавско-русско-украинские исторические связи (Москва 1975).
- Гросул, Мохов 1958:** Я.С. Гросул, Н.А. Мохов, Историография Молдавской ССР. Ученые записки Кишиневского университета 33, 1958, 33-54.
- Зеленчук 1957:** В.С. Зеленчук, Молдавско-славянские общности в молдавской свадебной и похоронной обрядности XIX в. Тезисы докладов (юбилейной научной сессии Совета Молдавского филиала АН СССР, посвященной 40-летию Великой Октябрьской Социалистической Революции), Кишинев 1957, 7.
- Зеленчук 1959:** В.С. Зеленчук, Очерки молдавской народной обрядности (Кишинев 1959)
- Зеленчук 1960:** В.С. Зеленчук, Материалы к изучению молдавской народной одежды. Известия МФ АН СССР 6 (60), Кишинев 1960, 77-91.
- Зеленчук 1961:** В.С. Зеленчук, Материалы к изучению молдавского народного ткачества. Известия МФ АН СССР 5 (83), Кишинев 1961, 57-66.
- Зеленчук 1972а:** В.С. Зеленчук, К вопросу о характерных чертах молдавской этнической общности. Коммунист Молдавии 10, Кишинев 1972, 29-36.
- Зеленчук 1972б:** В.С. Зеленчук, Основные типы традиционной молдавской народной одежды. В сб.: Этнография и искусство Молдавии, (Кишинев 1972), 75-93.
- Зеленчук 1973:** В.С. Зеленчук, Население Молдавии: (Демографические процессы и этнический состав) (Кишинев 1973).
- Зеленчук 1974:** В.С. Зеленчук, Этнографическое изучение населения Молдавии. Советская Этнография 6, 1974, 3-12.
- Зеленчук 1979:** В.С. Зеленчук, Население Бессарабии и Поднестровья в XIX в. (Кишинев 1979)
- Зеленчук 1982:** В.С. Зеленчук, Роль миграционных процессов в формировании восточнороманских народов. Всесоюзная сессия по итогам этнографических и антропологических исследований 1980-1981 гг., Нальчик 1982, 27-28.
- Зеленчук, Лоскутова 1962:** В.С. Зеленчук, Л.Д. Лоскутова, Против вредных традиций прошлого (Кишинев 1962)
- Зеленчук, Попович 1974:** В.С. Зеленчук, Ю.В. Попович, Антропоморфные образы в обрядах плодородия у восточнороманских народов в XIX-начале XX вв. (Москва 1974)
- Златковская 1977:** Т.Д. Златковская, Некоторые древнебалканские элементы в фольклоре и этнографии южных славян и восточных романцев. В сб.: Этническая история и фольклор (Москва 1977), 185-202.
- Златковская 1979:** Т.Д. Златковская, Некоторые вопросы этногенеза молдаван в свете данных их весенней обрядности. В сб.: Этническая история восточных романцев. Древность и средние века (Москва 1979), 106-126.
- Калашникова 1980:** Н.М. Калашникова, Молдаване (Ленинград 1980).
- Кобычев 1984:** В.П. Кобычев, К вопросу об этногенезе восточных романцев. Всесоюзная сессия по итогам этнографических и антропологических исследований 1982-1983 годов, часть 1, Черновцы 1984, 82-83.
- Кожолянко 1986:** Г.К. Кожолянко, Проявление межэтнических взаимоотношений в материальной культуре населения Северной Буковины. Всесоюзная сессия по итогам этнографических и антропологических исследований 1984-1985 годов, Йошкар-Ола 1986, 28-29.
- Козлов 1978:** В.И. Козлов, Рецензия на работу Молдаване. Очерки истории, этнографии, искусствоведения, Кишинев, 1977, 459 с. Советская Этнография 4, 1978, 175-178.
- Котляр 1985:** Н.Ф. Котляр, Формирование территории и возникновение городов Галицко-Волынской Руси IX-XIII вв. (Киев 1985).
- Летопись 1976:** Летопись важнейших событий истории Коммунистической Партии Молдавии (Кишинев 1976).
- Лоскутова 1992:** Л.Д. Лоскутова, Свадебный обряд молдаван и тенденции его развития. В сб.: Материалы и исследования по археологии и этнографии Молдовы (Кишинев 1992).
- Майоров 2001:** А.В. Майоров, Галицко-Волынская Русь: Очерки социал.-полит. отношений в домонг. период. Князь, бояре и гор. Община (СПб. 2001).
- Молдаване 1977:** Молдаване. Очерк истории, этнографии и искусствоведения (Кишинев 1977).
- Мохов 1957:** Н.А. Мохов, Развитие исторической науки в Молдавии за годы Советской власти. Тезисы докладов (юбилейной научной сессии Совета Молдавского филиала АН СССР, посвященной 40-летию великой Октябрьской Социалистической Революции), Кишинев 1957, 3-4.
- Николаев 1951:** Н.Ф. Николаев, Рост социалистической культуры молдаван села Журы. Советская Этнография 2, 1951.
- Попович 1973:** Ю. Попович, Новогодний цикл молдавских календарных обычаев в XIX- начале XX вв. Автореферат на соискание ученой степени кандидата исторических наук (Москва 1973).
- Попович 1974:** Ю. Попович, Молдавские новогодние праздники (Кишинев 1974).

- Рикман 1978:** Э.А. Рикман, О двух молдавских народных спектаклях. Всесоюзная сессия посвященная итогам этнографических и антропологических исследований 1976-1977 гг., Ереван 1978, 219-221.
- Рикман 1981:** Э.А. Рикман, Рецензия: Зеленчук В.С. Население Бессарабии и Поднепровья в XIX в., Кишинев, 1979. Расы и народы 11, Москва 1981, 270-271.
- Рикман 1983а:** Э.А. Рикман, Молдаване. Расы и народы 13, Москва 1983, 207-216.
- Рикман 1983б:** Э.А. Рикман, Хлеб в семейной обрядности молдаван. В сб.: Полевые исследования Института этнографии 1979 г. (Москва 1983), 89-98.
- Рикман 1984:** Э.А. Рикман, Обряд вызывания дождя на Севере Молдавии и в Буковине. В сб.: Полевые исследования Института этнографии 1980-81 гг. (Москва 1984), 29-36.
- Рикман, Змочиу 1986:** Э. Рикман, В. Змочиу, Старые и новые свадьбы румын Советской северной Буковины. Всесоюзная сессия по итогам этнографических и антропологических исследований 1984-1985 годов, Йошкар-Ола 1986, 145-146.
- Рычка 1988:** В.М. Рычка, Формирование территории Киевской земли (IX - первая треть XII в.) (Киев 1988).
- Салманович 1947:** М.Я. Салманович, Жилища коренного населения Молдавской ССР. Советская Этнография 4, 1947, 209-233.
- Салманович 1960:** М.Я. Салманович, Эволюция молдавского жилища. КСИЭ XXXIII, Москва, 1960, 12-22.
- Салманович, Зеленчук 1954:** М. Салманович, В. Зеленчук, Этнографическая литература о молдаванах. Советская Этнография 3, 1954, 137-143.
- Сталин 1951:** И.В. Сталин, Марксизм и вопросы языкознания (Москва 1951).
- Страны и народы 1984:** Страны и народы. Советский Союз. Республики Прибалтики. Белорусия. Украина. Молдавия (Москва 1984).
- Тезисы докладов 1967:** Тезисы докладов всесоюзной сессии посвященной итогам археологических и этнографических исследований 1966 года, Кишинев 1967.
- Фуртуна 1986:** А.Т. Фуртуна, Георгиев день у молдаван в XIX – начале XX вв. Всесоюзная сессия по итогам этнографических и антропологических исследований 1984-1985 годов, Йошкар-Ола 1986, 161-162.
- Хынку-Тентюк 1992:** А.И. Хынку-Тентюк, Традиционные верования и обряды молдаван, направленные на охрану урожая. В сб.: Материалы и исследования по археологии и этнографии Молдовы (Кишинев 1992), 179-194.
- Шишмарев 1953:** В.Ф. Шишмарев, Романские языки Юго-Восточной Европы и национальный язык Молдавской ССР. В сб.: Вопросы молдавского языкознания (Москва 1953), 73-120.

The reflection of the ethno-cultural processes from the 2nd-14th centuries between Prut and Nistru in the soviet ethno-folk studies

Abstract

The ethnography from the former Soviet Union in the context of researches in the Prut-Dnestr area represents a discipline that is strongly attached to the main historical tendencies in the 1950s, without an opening toward external confrontations and lack of intellectual autonomy. The ethno-folkloric investigations have had the purpose to prove that the ethno-cultural processes from I -beginning II millennium AD have ended with the "formation of moldovan people" through the symbiosis of eastern Slavs with the Volochs. There have been often invented some artificial arguments of ethnographic and folkloric aspect that emphasize the progressive role of Slavs.

Отражение этнокультурных процессов II-XIV вв. Пруто-Днестровского междуречья в советских этно-фольклорных исследованиях

Резюме

Этнографические изыскания советских исследователей на территории Пруто-Днестровского междуречья находились в зависимости от теорий 50-х годов при отсутствии открытости обсуждений и научной автономии. В контексте этнокультурных процессов I – начала II тыс. н.э. преследовалась цель доказать «формирование молдавского народа» как следствие симбиоза восточных славян и волохов, нередко основываясь на искусственные этнографические и фольклорные доказательства, выделяя при этом исключительно прогрессивную роль славян.

27.02.2007

Sergiu Matveev, Universitatea de Stat din Moldova, str. Mateevici 60, MD-2009 Chişinău, Republica Moldova, e-mail: sssmatveev@yahoo.com